

UNIVERSITY
OF TAMPERE

UCC
University College Cork, Ireland
Coláiste na hOllscoile Corcaigh

JOGI ISMERETEK

Emberi Jogok Európai Egyezménye, Emberi Jogok Európai Bírósága

Európai Szociális Charta, Szociális Jogok Európai Bizottsága

Szociális ellátások rászoruló gyerekeknek, családoknak, adatvédelem

Prof. Dr. Hajdú József, tanszékvezető egyetemi tanár (SZTE)

Dr. Lajkó Dóra, adjunktus (SZTE)

dr. Lukács Adrienn, PhD hallgató (SZTE)

Co-Funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

UNIVERSITY
OF TAMPERE

University College Cork, Ireland
Coláiste na hOllscoile Corcaigh

UCC

Az emberi (gyermek) jogok regionális védelme (Európa Tanács, Strasbourg)

I. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlata

Co-Funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

Az előadás felépítése

1.

A gyermekek védelmének rendszere
az Európa Tanácsban (ET)

- Bevezetés: Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (**Egyezmény**) és az Emberi Jogok Európai Bírósága (**EJEB**)
- Az ET és a gyermekek védelme

2.

Az EJEB joggyakorlata – 8. cikkely

- A magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jog
- A gyermekek védelme

3.

Az ESC és az ECSR joggyakorlata

- A vonatkozó ESC cikkelyek (röviden)
- Az ECSR ellenőrző mechanizmusai és a gyermekek és család védelme

4.

A hazai szabályozás

Ráhangoló kérdés 1.

Mottó: „Egy gyermek élete olyan, mint egy papírlap, melyen minden arra járó nyomot hagy.” (kínai közmondás)

- **Emberi jogok-e a gyermekjogok? Igen.** (NB: Emberi jogok az emberi minőséghez tapadó, jogi elismeréstől függetlenül létező erkölcsi jogok.)
- **Kell-e egyáltalán nemzetközi szinten védeni a gyermek emberi jogait? Igen.**
- **Alapjogok:** az emberi jogok jogi kifejeződésai = morális gyökerű, az embert emberi mivoltánál fogva, a polgárt pedig mint a politikai közösség tagját megillető jogosultságok, amelyek alkotmánybeli elismerésüknél fogva a jogrendszer részei, ennél fogva jogi úton kikényszeríthetőek jogosultság a belőle kötelezettség származik (tisztelőtben tartás és védelem) → kikényszerítése hatékony jogvédelmi eszközöket igényel (nemzetközi + hazai).
- **Milyen nemzetközi szinten kell védeni az emberi jogokat?**
 1. védelem szintjei: univerzális & regionális
 2. védelem célja: jogalkotás + jogorvoslat + kikényszerítés

Kérdés 2. Mik azok a gyermekjogok?

Közhely, de igaz: nagyon komplex téma, amit nehéz pontosan körülhatárolni

- **Körülhatárolásának nehézségei:** 1. relatív fiatal tudományterület *(az 1920-as években jelent meg)* –; 2. multidiszciplináris *(társadalmi-jogi-politikai kérdések mixtúrája)* 3. önálló jogágként nem léteznek, saját kódexe sincs.
- **Multijogági diszciplína:** érinti a polgári jogot, büntető jogot, kriminológiát, családi jogot, közigazgatási jogot, továbbá átível az alkotmányjog, szociális jog és a nemzetközi (emberi) jog területére is.
- **Tripartit jogviszony**, melynek alanyai: 1) a gyermek, 2) a szülő (gondviselő), és 3) az állam *(alkotmányos intézményvédelem kötelezettje; DE: Louis Althusser: „repressive state apparatuses”)* + állam változó szerepe: 1. és 2. generációs Emberi jogok területén)

A védelem hatálya: A gyermeket minden alapvető jog + speciális védelem megillet *(első és második generációs emberi jogok – utóbbinál az állam aktív szereplő)*

A gyermekjogok védelmének kezdete

- **Sir. William Blackstone** (1723-80) a gyermekek három jogát – amelyet a szülőktől lehetett kikényszeríteni – deklarálta: 1. gondoskodáshoz (maintenance), 2. védelemhez (protection), és 3. oktatáshoz (education) való jog.
- A brit **Eglantyne Jebb** (1876-1928) megalapította a „Save the Children Fund” nevű szervezetet, a balkáni országok és az oroszországi menekült gyerekek helyzete láttán az I. világháborút követően.
- **Népszövetség Geneva Declaration of the Rights of the Child** (1924) (a gyermeknek joga van a normális fejlődéshez: élelemhez való jog (éhező gyermek), egészségügyi szolgáltatáshoz való jog (beteg gyermek), hátrányos helyzet elleni védelem (szegénység), árvák lakhatáshoz való joga, és kizsákmányolás elleni védelem (gyermekmunka).
- New York (1989. November 20.) A **Gyermek Jogairól** szóló ENSZ Egyezmény (Mo. ratifikálás: 1991:LXIV. Tv.)

IDEA

Gyermejjogok dogmatika

- **Az emberi (gyermek) jogok két kategóriája a nemzetközi emberi jogban:**
- 1. általános alapvető emberi jogok (ezek főszabályszerűen megegyeznek a felnőtteknek járó jogokkal; pl. élet, szólás, vallás, szabadság, stb.) [némelyek nyugszanak: pl. házasságkötéshez való jog egy meghat. életkorig]
- 2. speciális alapvető emberi jogok (tipikusan 2. generációs emberi jogok)

Gyermekjogok: polgári, pol-i, gazd-i, szoc. és kult. jogok

		Általános (ezek főszabályszerűen megegyeznek a felnőtteknek járó jogokkal; pl. élet, szólás, vallás, szabadság, stb.) [némelyek nyugszanak: pl. házasságkötéshez való jog egy meghat. életkorig] DE: 1. nincs mérlegelés, 2. nincs korlátozás (kivételes, külső, obj. eset); 3. igény (kikényszeríthető alanyi jog)	Speciális speciális alapvető emberi jogok (a 2. generációs emberi jogok: állam tevékeny részvétele, DE: nem alanyi jogok (nem kikényszeríthetők, kiv. Az őket szabályozó törvények ben rögzített jogok)
Gyermekek	1. Szabályozás (provision)	Élethez, személyes szabadság, vallás, gyülekezés, pihenés, megfelelő életszínvonalhoz, stb.)	oktatás/képzés, lakhatás, stb.) szociális biztonság, egészség, Pl. szociális biztonság, egészség,
	2. Védelem (protection)	Diszkrimináció, zaklatás, kizsákmányolás, biztonságos játszótér, konstruktív gyermeknevelés és személyiségfejlesztés, stb. (gyermekmunka tilalma, stb.	
	3.Részvétel (Participation)	Szólás, részvétel a diák önkormányzatban, település életében, „Youth voice” tevékenység, a döntéshozatalba történő bevonás, stb.	
Fiatalkorúak	1. Szabályozás (provision)	Pl. munkavállalás szabadsága	Pl. szociális biztonság, tankötelezettség, házasságkötés, stb. Pl. fiatalkorúakra vonatkozó speciális munkajogi és munkabiztonsági védelem
	2. Védelem (protection)		
	3.Részvétel (Participation)		

Az alapjogok forrásai

I. Belső jogforrások

1. **Alkotmány** – *Mo-n az Alaptörvény „Szabadság és felelősség” fejezete*
2. **törvények** – *vö. Alaptörvény I. cikk (3) bek.*
3. **Rendeletek** *tv. vagy rendelet? vö.64/1991. (III.17.)AB hat. 29/1994. (V.20.)ABhat.*
- 4. **AB határozatok**

II. Külső jogforrások

- 5. Univerzális nemzetközi normák
- 6. Regionális nemzetközi normák
- 6.1. Európa Tanács jogforrásai
 - - Európai Emberi Jogi Egyezmény
 - - Európai Szociális Karta (+ rev. Karta)
- 6.1. Európai Unió jogforrások
 - - Alapjogi Karta (kötelezettjei az uniós szervek)
 - - irányelvek (vö. pl. adatvédelem és diszkrimináció területén)

Hol alakultak ki regionális emberi jogvédelmi rendszerek?

Amerika

(Amerikai Államok Szervezete)

Afrika

(Afrikai Egységszervezet → Afrikai Unió)

Európa

(Európa Tanács) + EU (szupranacionális)

Regionális EJ védelem 1.

1969 Emberi Jogok Amerikai Egyezménye (→ 1978)

ellenőrző rendszer:

EJ Amerikaközi Bizottsága

EJ Amerikaközi Bírósága

Regionális EJ védelem 2.

1981 Ember és Népek jogainak Afrikai Kartája (→ 1986)
(Banjuli Karta)

Ellenőrző rendszer:

- Emberek és Népek Jogainak Afrikai Bizottsága

- ...Bíróság...?

Regionális EJ védelem 3.

1950 Európai Emberi Jogi Egyezmény (→ 1953) +
ESC (→ 1961, 1996)

Ellenőrző mechanizmus

- <EJE Bizottsága>
- EJE Bírósága
- +
- ECSR (tev.-e ESC-n alapul)

1. A gyermekek védelmének rendszere az Európa Tanácsban (ET)

- **Bevezetés: Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (Egyezmény) és az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB)**

- **Az ET és a gyermekek védelme**

Az Egyezmény és az EJEB

- 1950. november 4. (Róma): az Emberi Jogok Európai Egyezményének elfogadása
 - az Európa Tanács legfontosabb emberi jogi egyezménye
 - Általános emberi jogi dokumentum: felnőttekre és gyermekekre egyaránt alkalmazandó

1. cikk:

„A Magas Szerződő Felek biztosítják a *joghatóságuk alatt álló minden személy* számára a jelen Egyezmény I. fejezetében meghatározott jogokat és szabadságokat.”

Az Egyezmény és az EJE

Milyen jogokat biztosít az egyezmény?

tisztességes eljáráshoz való
jog

élethez való
jog

Házasságkötéshez való
jog

véleménynyilvánítás szabadságához
való jog

magán- és családi élet
tisztetben tartásához való jog

gondolat, lelkiismeret és
vallás szabadságához való
jog

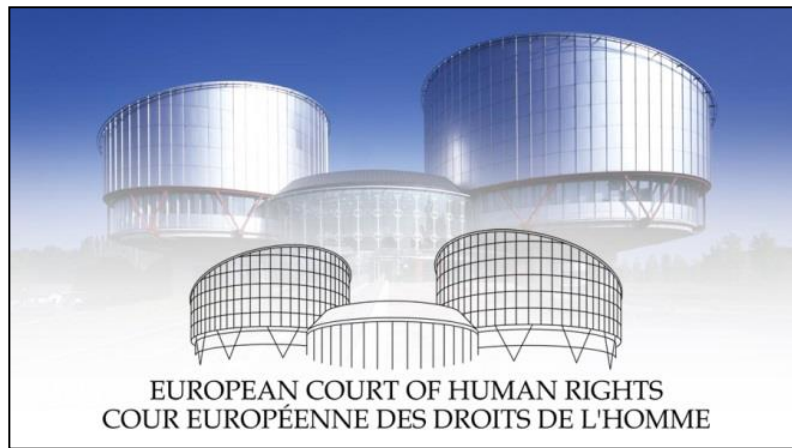
hatékony jogorvoslathoz való
jog

Stb.

Az Egyezmény és az EJEB

- Az Egyezmény betartásának biztosítása az EJEB feladata:
 - Nemzetközi emberi jogi bíróság
 - Székhely: Strasbourg
- Felépítése:
 - Annyi bíró, ahány részes állam van
- Eljárhat:
 - Egyes bíró
 - Tanács
 - Kamara
 - Nagytanács
- Ítélete kötelező a tagállamra nézve

Az Egyezmény és az EJEB

Hogyan lehet az EJEB-hez fordulni?

Államok egymás
közötti
ügyekben

Egyéni
kérelem

Ki nyújthat be egyéni kérelmet?

- *bármely* természetes személy, nem-kormányzati szervezet vagy személyek csoportjai ,
- amennyiben azt állítják, hogy az Egyezményben vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvekben biztosított jogukat a részes állam megsértette.

Kérelem elfogadásának feltétele:

a kérelmező az összes hazai jogorvoslati lehetőséget már kimerítette.

ECHR - Rövidfilm az Európai
Emberi Jogi Bíróságról (Hungarian
version). Elérhető:

<https://www.youtube.com/watch?v=IfwE-WPqhg4> Letöltés ideje:

2018. 01. 21.

AZ ET ÉS A GYERMEKEK VÉDELME

BIZOTTSÁGOK	STRATÉGIA	DOKUMENTUMOK
- Családjogi Szakértői Bizottság	Európa Tanács gyermekjogi stratégiája (2016-2021)	Európa Tanács: <i>Európai egyezmény a házasságon kívül született gyermekek jogi helyzetéről</i> , CETS 85., 1975. október 15.
- A gyermekek felügyeletéről szóló egyezmény bizottsága	5 kulcsfontosságú terület: - minden gyermek számára egyenlő esélyek biztosítása, - a gyermek részvétele az eljárásban,	Európa Tanács: <i>Európai egyezmény a gyermekek jogainak gyakorlásáról</i> , CETS 160., 1996. január 25.
- A gyermekek jogainak gyakorlásáról szóló egyezmény Állandó Bizottsága	- erőszakmentes élet minden gyermek számára, - gyermekbarát igazságszolgáltatás, - a gyermekek jogainak biztosítása a digitális környezetben	Európa Tanács: <i>Egyezmény a gyermekekkel való kapcsolattartásról</i> , CETS 192., 2003. május 15. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának (79) 17 és R (85) 4 sz., <i>a gyermekek elhanyagolással szembeni védelméről szóló ajánlásai</i> Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának (98) 8 sz., <i>a gyermekek családi és szociális életben való részvételéről szóló ajánlása</i>

ECHR

(1993:XXI.tv.)

- **5. Cikk - Házastársak egyenjogúsága**
- A házastársaknak polgári jogi vonatkozásokban **egyenlő jogaik vannak és felelősségük** is egyenlő egymás közötti, **valamint a gyermekeikkel való kapcsolataikban** a házasság tekintetében, annak tartama alatt és felbontása esetében.
- Ez a Cikk nem gátolja az államokat abban, hogy a gyermekek érdekében szükséges intézkedéseket tegyenek.

Egy elfogadható megoldás?

EJEB eljárása 1.

Tagok – tagállamok számának mf.

Ítélezés rendje – 3 tagú tanácsok: elf
7 tagú tanácsok: érdemi
17 tagú: FLB

EJEBiz
(R.I.P.)

EJEB eljárása 2.

EJEB vizsgálja:

EJEE-ben részes tagállamok

hatóságai, állami szervei

megsértik az EJEE-ben foglalt
emberi jogokat

EJEB nem
fellebbezési fórum

EJEB eljárása 3.

Kérelmező

(kérelmező nem feltétlenül
EJEE-ben részes tagállam
állampolgára)

Állam

EJEE-ben részes tagállam

Lényeg:
Jsértést EJEE-ben részes
tagállam joghatósága alatt
kövessék el

EJEB eljárásának szakaszai

Elfogadhatósági szakasz

HA ☒ →

HA ☐

végleges

Érdemi szakasz

Békéltetés

Érdemi vizsgálat

Határozat → Vh.

Fellebbezés?

EJEB eljárása 5.

EJEB- nak minden beadványt
vizsgálnia kell?

EJEB érdemi vizsgálat nélkül elutasítja beadványt, ha

- nem EJEE
- nem megfelelő fél
- RJK nem történt meg
- 6 hónap

EJEB eljárása 6.

EJEB megteheti

„igazságos elégtétel”

azaz

- Kártérítés 💰
- Jogsértő tagállam elmarasztalása
- Jogsértő tagállam kötelezése
kérelmező perköltségének
megtérítésére
(ha nem: csak saját)

EJEB nem teheti meg

kérelmező nevében
fellépés a hatóságnál
nemzeti hatóságok határozatainak
megváltoztatása
nemzeti jogszabály hk.

Alapjogvédelem az Európai Unióban

EU Alapjogi Karta

→ kötelező erejű dokumentum

EU alapjog-védelmének lényege: uniós állampolgárnak
biztosítson EJ-kat uniós intézmények ~ uniós állampolgár

24. cikk

EU Charta 24. cikk

- A gyermekek jogai
- (1) A gyermekeknek joguk van a jólétükhöz szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. A gyermekek véleményüket szabadon kifejezhetik. Az őket érintő ügyekben véleményüket életkoruknak és érettségüknek megfelelően figyelembe kell venni.
- (2) A hatóságok és a magánintézmények gyermekekkel kapcsolatos tevékenységében a gyermek mindenek fölött álló érdekének kell az elsődleges szempontnak lennie.
- (3) Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy mindkét szülőjével rendszeres, személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn, kivéve ha ez az érdekeivel ellentétes.

I. rész vége –, de jön a II. rész!

Az Európai Szociális Karta (ESC)

- **ET Egyezmény (1961-65//1996-99)**
- **Cél: emberi (szociális) jogok védelme**

Az ESC alapvető emberi (szociális) jogokat, ill. kötelezettségeket állapít meg az államoknak

és

Ellenőrzési mechanizmust hoz létre (2 fajta + részes államoknak respektálni kell)

Módosítás: RESC (1996), [folyamatosan felváltja a ESC-t, de még NEM).

Az ESC által garantált szociális jogok:

- Lakhatás (Housing)
- Egészség (Health)
- Tanulás/képzés (Education)
- Munka (Employment)
- Szociális biztonság (Social protection)
- Személyek szabad mozgása (Movement of persons)
- Diszkrimináció tilalma (Non-discrimination)

Oktatás

- Ingyenes alap és középfokú oktatás;
- Ingyenes és hatékony szakképzési karrier tanácsadás (vocational guidance services);
- Szabad hozzáférés (középfokú általános és szakképzés), egyetemi képzés, nem egyetemi felsőoktatás, szakképzés és szakmai továbbképzés;
- Fogyatékos gyermekek általános és szakmai képzéshez való joga és iskolai integrációja;

Munkavégzés (A munka szabad megválasztása)

- Kényszermunka tilalma;
- 15 éven aluli gyermekek foglalkoztatásának tilalma (spec. kivételek);
- Fiatalkorú munkavállalók (15-18) fokozott jogi védelme;
- Tisztességes bérhez való jog (saját maga + családtagjai)

Munkavégzés (Tisztességes munkakörülmények)

- Teljes foglalkoztatásra törekvés (gazd-i és fogl. Pol.) – főleg fiatalkori munkanélküliség megszüntetése;
- Fogyatékos személyek munkaerőpiaci integrálása (Mt. Támogatott döntéshozatal, kvóta, stb.);
- Tisztességes munkajogi feltételek (bér és munka-pihenő idő);
- Felmondási védelem;
- Zaklatás elleni védelem (szexuális és pszichoterror).

Jogvédelem és szociális biztonság

- A gyermek jogi státusának védelme;
- Fiatalok elkövetők védelme;
- Rossz bánásmód, zaklatás és túlkapás elleni védelem;
- Kizsákmányolás minden formájának tiltása (szexuális vagy egyéb);
- Család védelme (házastársak és a gyermekek családon belüli egyenjogúságának biztosítása, a gyermekek védelme a család felbomlása esetén);
- Szociális biztonsághoz és szociális szolgáltatásokhoz való jog;
- Szegénység és kirekesztettség elleni védelem;
- gyermekgondozás;
- Időskorúaknak speciális gondoskodás.

Diszkrimináció tilalma

- Ffi és nő közötti diszkrimináció tilalma és egyenlő bánásmód a munkavégzés során;
- Minden nemzetiségű személyt és külföldit, aki jogszerűen tartózkodik/dolgozik a ESC-ban biztosított jogok: fajra, nemre, életkorra, vallásra, bőrszínre, nyelvre, véleményre, eredetre, társadalmi háttérre, egészségi állapotra, kisebbséghez tartozásra tekintet nélkül megilletik;
- A családi jogállás és felelősség alapján történő megkülönböztetés tilalma (family responsibility);
- Fogyatékos személyek társadalmi integrálásához való joga.

ESC 7. cikk - A gyermekek és fiatalok védelemhez való joga

1. a munkavállalás legalacsonyabb életkori határát 15 évben állapítják meg, kivéve azokat a gyerekeket, akiket jogszabályban meghatározott könnyű munkánál foglalkoztatnak anélkül, hogy az károsítaná az egészségüket, erkölcsüket és iskoláztatásukat; **(Mo. 1. bekezdést IGEN ratifikálta!!!, de a többi bekezdést NEM!!!)**

2. a munkavállalás legalacsonyabb életkori határát 18 évben állapítják meg olyan foglalkozások esetében, amelyeket veszélyesnek vagy egészségtelennek nyilvánítottak;

3. biztosítják, hogy a még tankötelezettség alatt álló személyeket nem lehet úgy foglalkoztatni, hogy az megfossza őket iskoláztatásuk teljes körű előnyeitől;

4. biztosítják, hogy a 18 év alattiak munkaidejét fejlődésüknek megfelelően korlátozzák, különös tekintettel a szakképzés iránti szükségletükre;

5. elismerik a fiatal munkavállalók és szakmunkástanulók jogát a méltányos díjazásra vagy más megfelelő juttatásokra;

6. biztosítják, hogy a fiataloknak a munkáltató hozzájárulásával rendes munkaidőben történő szakképzését a napi munkaidő részének kell tekintetni;

ESC 7. cikk - A gyermekek és fiatalok védelemhez való joga (2)

7. biztosítják, hogy a 18 év alatti foglalkoztatottakat legalább évi négy hét fizetett szabadság illesse meg;
8. biztosítják, hogy a 18 év alattiakat nem foglalkoztatják éjszakai munkán, ez alól kivételt képeznek bizonyos foglalkozások, amelyeket nemzeti törvények vagy szabályok határoznak meg;
9. biztosítják, hogy a 18 év alattiak, akiket a nemzeti törvények vagy szabályok által előírt foglalkozásokban alkalmaznak, rendszeres orvosi ellenőrzés alatt álljanak;
10. különleges védelmet biztosítanak azon fizikai és erkölcsi veszélyekkel szemben, amelyeknek gyermekek és fiatalok vannak kitéve, különösen pedig azon veszélyekkel szemben, amelyek közvetve vagy közvetlenül a munkájukból fakadnak.

ESC 8. cikk - A dolgozó nők védelemhez való joga anyaság esetén (Mo. ratifikálta)

1. akár fizetett szabadságot biztosítanak, vagy megfelelő társadalombiztosítási juttatásokat, vagy állami alapokból nyújtott juttatásokat a dolgozó nőknek, hogy szabadságot vehessenek ki a gyermekszülés előtt és után összesen legalább 14 hétig;
2. törvénytelennek tekintik, ha a terhesség bejelentésétől a szülési szabadság végéig terjedő időszakban a munkáltató elbocsát egy nőt, vagy az elbocsátást olyan időszakban jelenti be, hogy a felmondási idő még azon időszakon belül telne le;
3. biztosítják, hogy a kisgyerekeiket gondozó anyákat erre a célra megfelelő munkaidő-kedvezmény illesse meg;
4. szabályozzák a terhes anyák, a közelmúltban szült és kisdedeiket gondozó anyák foglalkoztatását éjszakai munkán;
5. megtiltják terhes anyák, a közelmúltban szült és kisdedeiket gondozó anyák foglalkoztatását föld alatti bányászatban és minden más olyan munkában, amely számukra nem megfelelő, mert veszélyes egészségtelen, vagy nagy erőfeszítést igényel, és megfelelő intézkedéseket tesznek ezen nők munkaügyi jogainak védelme érdekében.

16. Cikk - A család joga a szociális, jogi és gazdasági védelemhez (Mo. ratifikálta)

Annak érdekében, hogy biztosítsák a család mint a társadalom alapegységének teljes fejlődéséhez szükséges feltételeket, a Felek vállalják, hogy olyan eszközökkel mozdítják elő a család gazdasági, jogi és szociális védelmét, mint amilyenek a szociális és családi juttatások, adózási megoldások, családi lakásjuttatás (+ 31. cikkely – DE: azt Mo. nem ratifikálta) , az új házasságok támogatása és egyéb megfelelő eszközök.

17. Cikk - A gyermekek és fiatalok szociális, jogi és gazdasági védelemhez való joga (Mo. ratifikálta)

- 1. a) biztosítani, hogy a gyermekek és fiatalok, figyelembe véve szüleik jogait és kötelességeit, megkapják a gondozást, segítséget, iskoláztatást és képzést, amelyre szükségük van, különösen pedig gondoskodnak olyan intézmények és szolgáltatások létesítéséről és fenntartásáról, amelyek elégségesek és megfelelnek ennek a célnak;
- b) védelmezni a gyermekeket és a fiatalokat az elhanyagolással, erőszakkal vagy kizsákmányolással szemben;
- c) az állami védelem és különleges segély nyújtása azon gyermekeknek és fiataloknak, akik ideiglenesen vagy véglegesen nélkülözik családjuk támogatását;
- 2. biztosítani a gyermekek és fiatalok ingyenes elemi és középfokú iskoláztatását, valamint azt, hogy rendszeresen járjanak iskolába.

27. cikk – A családi kötelezettségekkel rendelkező dolgozók joga az egyenlő esélyekre és egyenlő bánásmódra

1. Az államok megfelelő intézkedéseket tesznek:

a) hogy lehetővé tegyék a családi kötelezettségekkel rendelkező dolgozók számára a munkavállalást és munkájuk megtartását, valamint a munkába való visszatérést az ezen kötelezettségek miatt történt távolmaradás után, beleértve a pályaválasztási tanácsadás és képzés területén tett intézkedéseket is;

b) hogy figyelembe vegyék szükségleteiket a foglalkoztatási feltételek és a társadalombiztosítás terén;

c) hogy fejlesszék, vagy támogassák az állami vagy magán szolgáltatásokat, különösen a gyermekek napközbeni és egyéb ellátása terén;

2. megteremtik annak a lehetőségét, hogy a szülési szabadság után bármelyik szülő igénybe vehesse a szülői szabadságot a gyermek gondozása céljából, amely szabadság időtartamát és feltételeit az ország törvényeinek, a kollektív szerződéseknek vagy a gyakorlatnak kell meghatároznia;

3. biztosítják, hogy a családi kötelezettségek önmagukban ne jelenthessenek elfogadható okot a munkaviszony megszüntetésére.

Ellenőrzés: A Szociális Jogok Európai Bizottsága (ECSR)

- Elsődleges feladata: a ESC-ban foglaltak – államok által ratifikált cikkelyek - betartásának ellenőrzése.
Összetétel: 15 független és részrehajlás nélküli személy (ET Miniszterek Bizottsága választja)
- Mandátum: 6 év (+6 lehetséges).
- Feladata: A részes államok jogrendszerét és gyakorlatát vizsgálja és veti össze a ESC vonatkozó cikkelyével.

Nemzeti jelentésen alapuló ellenőrzés

- **Jogi értékelés**

Az állam jelentése a Karta X. cikkelyének végrehajtásáról

*Megjegyzés: szociális partnerek és
NGO-k (ritkán! (**LEHETŐSÉG!!**))*

A Szociális Jogok Európai Bizottsága (ECSR)
Részletes vizsgálat: nemzeti jog + gyakorlat megfelel-e a
ESC-nak
= konklúzió elfogadása (C-NC-D)

A nemzeti jelentésen alapuló ellenőrzés (2)

- **Visszacsatolás (follow up)**

Kormányképviselők Bizottsága (Governmental Committee)

Szociális partnerek megfigyelői

Garantálják, hogy a döntést az államok végrehajtják és a jogrendszerüket + gyakorlat a ESC-hoz igazítják.

vagy

Miniszterek Bizottsága (Committee of Ministers) Ajánlást fogad el az állam ellen.

Miniszterek Bizottsága (Committee of Ministers)

Ajánlással (Recommendation) kéri a tagállamot, hogy a nemzeti jogot + gyakorlatot igazítsa az ESC-hez.

A nemzeti jelentések rendjéről

- Az ESC cikkelyei 4 tematikus csoportba tartoznak.

Az állam egy évben csak 1 csoporthoz tartozóan készít jelentést. (Hat. Idő: megelőző év okt. 31.).

Ergo: minden cikkelyt 4 évente vizsgál felül az ECSR. Az ESC cikkelyeinek 4 csoportba osztása:

<u>1. csoport</u> Employment, training and equal opportunities	<u>2. csoport</u> Health, social security and social protection	<u>3. csoport</u> Labour rights	<u>4. csoport</u> Children, families, migrants
- 1. cikkely	- 3. cikkely	- 2. cikkely	- 7. cikkely
- 9. cikkely	- 11. cikkely	- 4. cikkely	- 8. cikkely
- 10. cikkely	- 12. cikkely	- 5. cikkely	- 16. cikkely
- 15. cikkely	- 13. cikkely	- 6. cikkely	- 17. cikkely
- 18. cikkely	- 14. cikkely	- 21. cikkely	- 19. cikkely
- 20. cikkely	- 23. cikkely	- 22. cikkely	- 27. cikkely
- 24. cikkely	- 30. cikkely	- 26. cikkely	- 31. cikkely
- 25. cikkely		- 28. cikkely	
		- 29. cikkely	

A kollektív panaszjelzés (quasi bíróság)

- **Előfeltétel:** protokoll ratifikálása
- **Panasz:** az ESC valamelyik cikkelyének megsértése → ECSR

Ki terjeszthet elő panaszt:

- 1. ETUC, UNICE, és IOE;
- 2. nemzetközi NGO-k, akiknek akkreditációja (participative status) van. [ez egy lista, amelyet a Kormányképviselők Bizottsága (Governmental Committee) hoz létre;
- 3. mttói érdekképv.-k és szakszervezetek az ügyben szereplő államból.
külön megállapodás alapján:
- 4. nemzeti NGO-k.

A kollektív panaszjelzés menete

- **Jogi értékelés**

Panasz előterjesztésére jogosultak: szakszervezetek, munkáltatói érdekképviselők és NGO-k, ha jogsértést észlelnek

European Committee of Social Rights (ECSR)

1. **ELŐZETES** döntéshozatal: befogadható (formai) és megalapozott (tartalmi) +
2. **VÉGLEGES** döntés

Nyomonkövetés (Follow-up)

Committee of Ministers

Biztosítja: az érintett állam a határozatnak megfelelően hozzáigazítja a jogát az ESC érintett cikkelyeihez.

Joghatás

1. Ez nem bírósági ítélet!
2. Döntés (monitorozás és kollektív panasz): érintett államok önkéntes végrehajtása és/vagy Committee of Ministers **AJÁNLÁSA**.
3. Eredmény: nemzeti jog + gyakorlat az ESC cikkelyeit követi

További információk:

<http://www.coe.int/socialcharter>

Department of the European Social Charter

Directorate General of Human Rights
and Legal Affairs

Council of Europe

F – 67075 Strasbourg Cedex

social.charter@coe.int

II. rész vége –, de jön a III. rész!

UNIVERSITY
OF TAMPERE

University College Cork, Ireland
Coláiste na hOllscoile Corcaigh

UCC

A gyermekek szociális jogi védelme

MAGYAR JOGI ISMERETEK

Co-Funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

A III. rész vázlat

- Előadás címében lévő fogalmi elemek pontosítása
azaz:
 - mi az a szociális jog?
 - mi az a szociális védelem?
 - mit jelent a gyermekek szociális védelme?

Forrás: <http://www.awaionline.com/2017/07/find-the-starting-point-on-your-writing-journey/>

Szociális jog fogalma I.

- jogág
- központi témája:
 - reprodukciós zavarhelyzetek szociális megoldása
 - természetes személyek (védett személyek köre ezen belül széles: időskorúak, fogyatékkal élők, hajléktalanok, gyermeket nevelő személyek, stb.)

cél: szociális védelem

Szociális jog fogalma II.

- mit jelentenek a reprodukciós zavarhelyzetek?
- ezek megoldási útjai:
 - egyéni-kisközösségi gondoskodási szint
 - egyházi gondoskodási szint
 - állami gondoskodási szint
 - biztosítási típusú rendszer
 - segélyezési típusú rendszer
 - normatív típusú rendszer

Előadás vázlat

- Előadás címében lévő fogalmi elemek pontosítása
azaz:
 - mi az a szociális jog?
 - mi az a szociális védelem?
 - mit jelent a gyermekek szociális védelme?

Szociális védelem fogalma

- mit jelent a szociális védelem?
 - szociális biztonság
 - szociális segélyezés

Összegezzük!

Szociális védelem állami megoldásai vagy a szociális biztonság, vagy a szociális segélyezés területéhez tartoznak:

- szociális biztonság: biztosítás+normatív típusú rendszerek
 - szociális segélyezés: segélyezési típusú rendszer

Biztosítási típusú rendszer

- lényegi ismérvei:
 - kötelező
 - jogszabály előre meghatározza az alanyokat, a kockázati eseményeket, a befizetéseket és az ellátásokat
 - járulék → pénzügyi alap → ellátás (pénzbeliek jövedelemhez igazodóak)
- előnyei:
 - magas életszínvonal
 - szolgáltatás-ellenszolgáltatás
 - előretervezhetőség
- hátrányai:
 - nem fedi le a társadalom egészét
 - ossztársadalmi költsége magas
 - piaci igazságtalanságok bemerevítése
 - nincs szabad döntési lehetőség

Normatív típusú rendszer (univerzális, állampolgári jogon járó ellátások rendszere)

- lényege:
 - társadalom meghatározott csoportja, akik a társadalom által méltányolható kockázati eseményekkel érintettek
 - adóeszközből (központi) finanszírozzák
 - központi államháztartási alrendszerből, azon belül a központi költségvetésből fedezik
 - ellátások fix összegűek
 - nem vizsgál rászorultságot
- előnyei:
 - védett személyek köre széles
 - nem stigmatizál
 - a rendszer társadalmilag igazságos
- hátrányai:
 - olyan személyek is megkapják, akik nem szorulnak rá
 - motivációs problémákat vethet fel

Forrás: <http://nyultam.com/faraszto-2/napi-faraszto-a-csaladi-potlek/>

Segélyezési típusú rendszer

- lényege:
 - rászorultak
 - jogszabályi megélhetési minimum → egyéni jövedelmi viszony mérlegelése
 - finanszírozás adóeszközből
 - helyi (önkormányzati) államháztartási alrendszerből főszabály szerint
- előnyei:
 - bárki igénybe veheti
 - bevezetése egyszerű
 - nincs jelentősége a szociális kockázat jellegének
 - rugalmas rendszer
- hátrányai:
 - stigmatizál
 - igénybevételi szabályok bonyolultak
 - adminisztrációs költségek magasak
 - motivációt leépíti
 - szegénység-csapda
 - alacsony összegű ellátások

Forrás:

<http://www.fanpop.com/clubs/th%25CE%25B5-%25CF%2581%25C3%25B8%25E1%25B9%25BF%25CE%25B5r%25CF%2584y/images/30220556/title/end-poverty-photo>

Tudásmélyítő kérdések

- Idézzen vissza legalább 3 reprodukciós zavarhelyzetet!
- Sorolja fel a szociális gondoskodás 3 szintjét!
- Melyik rendszernek lehet a jogosultja rászoruló személy?
- Melyik rendszerek finanszírozódnak adóeszközökből?
- Melyik rendszer specialitása a kötelezőség?
- Melyik rendszer jellemzője, hogy az ellátási összeg az egyes jogosultak vonatkozásában változhat?

Kép forrása:

A szociális jog és a tréning témájának kapcsolata

- „A szociális jogok lényege, hogy mindenki számára biztosítani kell azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számára egyéb jogainak gyakorlását”

- DUVERGER -

Elmélet és gyakorlat találkozása

Állami elméleti rendszerek	Magyar megjelenési forma	Jogszabályok
Biztosítási típusú rendszer	Társadalombiztosítás	-Tbj., 1997. évi LXXX. tv. -Tny., 1997. évi LXXXI. tv. - Ebtv., 1997. évi LXXXIII. tv. - Mmtv., 2011. évi CXCI. tv.
Segélyezési típusú rendszer	-Szociális ellátások - Gyermekevédelmi ellátások	-Szocvt., 1993. évi III. tv. - Gyvt., 1997. évi XXXI. tv.
Normatív típusú rendszer	Családtámogatás	Cst., 1998. évi LXXXIV. tv.

Előadás vázlat

- Előadás címében lévő fogalmi elemek pontosítása
azaz:
 - mi az a szociális jog?
 - mi az a szociális védelem?
 - mit jelent a gyermekek szociális védelme?

Forrás: <http://www.awaionline.com/2017/07/find-the-starting-point-on-your-writing-journey/>

Gyermekek szociális védelme I.

- biztosítási típusú rendszeren belül
- segélyezési típusú rendszeren belül
- normatív típusú rendszeren belül

Gyermekek szociális védelme kettős megközelítésben:

1. Szociális kockázatok fókuszából
(=milyen kockázatot jelent a gyermekvállalás/gyermeknevelés)
2. Védett személyi kör fókuszából

Gyermekek szociális védelme II.

Biztosítási típusú rendszeren belül

Tny.-ból	Ebtv.-ból
- árvaellátás	- csecsemőgondozási díj
- baleseti árvaellátás	- gyermekgondozási díj
	- gyermekápolási táppénz
	- egészségügyi szolgáltatások: pl. házi (gyermek)orvos, fogászat, stb.

Gyermekek szociális védelme IV.

Normatív típusú rendszeren belül

Cst.
Anyasági támogatás
Családi pótlék: - nevelési ellátás - iskoláztatási támogatás
Gyermekgondozást segítő ellátás
Gyermeknevelési támogatás

Gyermekek szociális védelme III.

Segélyezési típusú rendszer

Szoctv.

Aktív korúak ellátása – egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Ápolási díj

Települési támogatás

Családsegítés

Étkeztetés

Gyvt.

Pénzbeli és természetbeni ellátások: *a)* a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, *b)* a gyermekétkeztetés, *c)* a gyermektartásdíj megelőlegezése, *d)* az otthonteremtési támogatás

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások: *a)* a gyermekjóléti szolgáltatás, *b)* a gyermekek napközbeni ellátása, *c)* a gyermekek átmeneti gondozása, *d)* Biztos Kezdet Gyerekház.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások: *a)* az otthont nyújtó ellátás, *b)* az utógondozói ellátás, *c)* a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések: *a)* a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása, *b)* a védelembe vétel, *c)* a családbafogadás, *d)* az ideiglenes hatályú elhelyezés, *e)* a nevelésbe vétel, *f)* a nevelési felügyelet elrendelése, *g)* az utógondozás elrendelése, *h)* az utógondozói ellátás elrendelése, *i)* a megelőző pártfogás elrendelése

Jogeset I.

- Milyen ellátásra jogosult az a közalkalmazotti jogviszonyban lévő női munkavállaló, aki jelenlegi munkahelyén 4 éve megszakítás nélkül dolgozik, és első gyermekével várandós?

Forrás:

[https://www.google.hu/search?biw=1280&bih=893&tbm=isch&sa=1&ei=A1FwWtLAMMSMsAGGxYiQDg&q=think&oq=think&gs_l=psy-ab.3..0l10.2318.3167.0.3714.5.5.0.0.0.116.456.4j1.5.0....0...1c.1.64.psy-ab..0.5.452...0i19k1j0i30i19k1j0i30k1.0.SibdyNx7odA#imgsrc=INJHTm-yDoMHrM:](https://www.google.hu/search?biw=1280&bih=893&tbm=isch&sa=1&ei=A1FwWtLAMMSMsAGGxYiQDg&q=think&oq=think&gs_l=psy-ab.3..0l10.2318.3167.0.3714.5.5.0.0.0.116.456.4j1.5.0....0...1c.1.64.psy-ab..0.5.452...0i19k1j0i30i19k1j0i30k1.0.Sibd yNx7odA#imgsrc=INJHTm-yDoMHrM:)

Forrás:

<https://m2mzona.hu/kozszoigaltatas/okosmegoldas-kismamaknak>

Jog eset I.

- Várandóssága alatt:

Egészségügyi szolgáltatás: szüléset, fogászat, háziorvos, várandósgondozás

Táppénz
(ha csed-re nem jogosult)

Csed.
(szülés előtt 4 héttel már)

- Gyermekek megszületése után:

Csed.

Gyed.

Anyasági támogatás

Családi pótlék

Gyáp.

Forrás:
<https://m2mzona.hu/kozszoigaltatas/okosmegoldas-kismamaknak>

Jog eset II.

- Milyen ellátásra jogosult az a várandós nő, aki eddigi életében keresőtevékenységet nem folytatott még?

Forrás:

https://www.google.hu/search?biw=1280&bih=893&tbm=isch&sa=1&ei=A1FwWtLAMMSMsAGGxYiQDg&q=think&oq=think&gs_l=psy-ab..3..0l10.2318.3167.0.3714.5.5.0.0.0.116.456.4j1.5.0....0...1c.1.64.psy-ab..0.5.452...0i19k1j0i30i19k1j0i30k1.0.SibdYNx7odA#imgsrc=INJHTm-yDoMHrM:

Kép forrása:

<http://www.lexisnexis.com/regainewsroom/bankruptcy/b/bankruptcy-law-blog/archive/2015/01/15/bankruptcy-court-denies-request-to-transfer-case-to-delaware.aspx>

Jog eset II.

- Várandóssága alatt:

Egészségügyi szolgáltatás: szülészet, fogászat, házi orvos, várandósgondozás (egészségügyi rászorultság alapján, vagy mint belföldi személy kötelező járulékfizetőként)

- Gyermek megszületése után:

Gyese.

Családi
pótlék

Anyasági
támogatás

Aktív korúak ellátása –
egészségkárosodási és
gyermekfelügyeleti támogatás

Kép forrása:
<http://www.lexisnexis.com/legalnewsroom/bankruptcy/b/bankruptcy-law-blog/archive/2015/01/15/bankruptcy-court-denies-request-to-transfer-case-to-delaware.aspx>

Tudásmélyítő kérdések

- Igénybe vehet-e családtámogatási ellátást, aki soha életében nem fizetett adót?
- Miért okoz gondokat a feketemunka a szociális védelemben?
- Miért jelent problémát az előregedés a szociális védelemben?
- Ösztönözi-e a magyar szociális jogi rendszer az egyének önálló gondoskodási felelősségét?
- Milyen kihívások állnak a szociális jog (a szociális védelem) előtt?

Köszönjük a figyelmet!

THANK YOU FOR YOUR
ATTENTION.

UNIVERSITY
OF TAMPERE

Forrás: <http://rethinkmotherhood.com/fresh-start/>

Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union

